

Тарас Григорович Шевченко

Тарас Шевченко народився 25 лютого (9 березня) 1814 року в селі Моринці Звенигородського повіту Київської губернії (нині Звенигородського району Черкаської області). Був третьою дитиною селян-кріпаків Григорія Івановича Шевченка і Катерини Якимівни Бойко

У 1816 році родина Шевченків повертається до рідної Кирилівки. У цьому селі проминуло все дитинство нашого поета, з ним пов'язані всі перші його дитячі спогади і життєві враження. «І ось стоїть переді мною наша убога, стара біла хата з потемнілою солом'яною покрівлею та чорним димарем, а коло хати на причіпку яблуня з червонобокими яблуками, а круг яблуні квітник — улюбленець моєї незаміжньої сестри, моєї терплячої, моєї ніжної няньки! А коло воріт стоїть стара розлога верба з засохлим верхів'ям, а за вербою — клуня, омочена стіжками жита, пшениці й різного, всякого збіжжя; а за клунею косогором піде вже сад! Та який сад!, густий, темний, тихий, одне слово, іншого такого саду немає на цілому світі. А за садом левада, а за левадою долина, а в долині тихий, ледве журкотить, струмок, оброслий вербами й калиною та окутаний широколистими темно-зеленими лопухами; а в цьому струмку під навислими лопухами купається опецькуватий білявий хлопчик...»

Хата Григорія Івановича і Катерини Якимівни Шевченків у Кирилівці. Малюнок Тараса Шевченка.

До смерті матері (у 1823 р.), живучи під її опікою, хлопчик, здавалося, і горя не знав. Опісля ж, почалися ті життєві негаразди, які переслідували Тараса до самої могили. У овдовілого батька на руках лишається п'ятеро дітей, Микита, Катерина, Тарас, Ярина та Йосип, а згодом у їхню хату ввійшла мачуха зі своїми трьома малолітніми дітьми. З гірким болем згадуватиме пізніше поет цей період свого життя: злидні, сварки, несправедливість, знущання. У 1825 році помирає батько, висловивши знаменне пророцтво щодо майбутнього сина: «Синові Тарасу із мого хазяйства нічого не треба, він не буде абияким чоловіком: з його буде або щось дуже добре, або велике ледащо; для його моє наслідство або нічого не буде значить, або нічого не допоможе».

Після смерті батька малого Тараса віддали в школу до сільського дяка, де він вчився читати й писати, засвоїв часослов і Псалтир. Читав він дещо й крім Псалтиря. Згодом Шевченко згадував, як він школярем списував у бур'янах у саморобний зошит вірші Сковороди та колядку «Три царіє со дари». Наука йому давалася легко, але відзначався він непосидючістю й норовливістю, за що часто бував битим. Уже з дитячих років виявляється в ньому надзвичайна допитливість розуму, особлива вразливість натури. Наймилішим же заняттям для нього, що перетворювалося на справжнє свято, були оповіді про минуле. Він міг слухати їх годинами, живо уявляючи ті картини й події. Батько Тараса Григоровича був грамотний і досить обізнаний як для свого середовища, відзначався побожністю.

З 1828 року Тарас деякий час живе у хлипнівського маляра, той, запримітивши його меткість, залишає при собі у прислуги. Незабаром від'їхав на батьківщину сам поміщик і доля поета була вирішена: він був переведений до пана у кімнатні козачки. У вільні хвилини хлопець копіює лубочні картини суздальської школи, що прикрашали панські покої. Відомим є факт, як, заставши одного разу свого козачка за таким заняттям, Енгельгардт наказав влаштувати тому екзекуцію за те, що насмілився малювати вночі, запаливши свічку.

З Вільна Енгельгардти поїхали до Варшави. Там його віддали в науку до якогось покоєвого маляра, який, розгледівши в юнакові великий талант, порадив панові віддати його відомому митцю Францу Лямпі молодшому. У 1830 році у Варшаві вибухнуло повстання, що змусило Енгельгардта покинути її разом із своєю челяддю і виїхати до Петербурга. Вісімнадцятий рік свого життя поет зустрів уже в непривітній, вологій, закутій в граніт і оповитій туманами північній столиці Російської імперії. Спогади про Вільно й Варшаву, про малярські студії видавалися далеким сном. Тараса уже ні на хвилину не полишає бажання навчитися «божественного мистецтва». Він ублагав пана віддати його на чотири роки живописцю В. Ширяєву для подальшого навчання.

У 1836 році термін контракту закінчився, але Шевченко залишився в художника вже як найманий робітник-підмайстер. Помалювати для себе, дати відпочинок душі — на це просто не було часу. Але нестримне бажання стати справжнім художником змушувало вишукувати всякі можливості. Коли настав сезон білих ночей, уриваючи години від сну, заходив Тарас у літній сад і змальовував там скульптури. Це був період надзвичайного творчого піднесення митця. Саме в цей час він робить і перші поетичні спроби — з'являється балада «Причинна». Під час таких етюдів відбулася його перша зустріч зі своїм земляком — художником І. Сошенком. Вона мала надзвичайно важливе значення для подальшої долі Тараса Григоровича. І. Сошенко знайомить його з Є. Гребінкою, дістає дозвіл відвідувати вечірні класи Товариства заохочення художників, а пізніше зводить з уславленим художником, професором Академії художеств Карлом Брюлловим. Підневільне становище молодого талановитого художника хвилювало його петербурзьких друзів. У перших числах квітня 1837 року К. Брюллов розпочав працю над портретом В. Жуковського. Цю роботу передбачалося розіграти в лотереї і на зібрані кошти викупити художника. У квітні 1838 року панові Енгельгардту було вручено величезну на той час суму — 2500 карбованців, і 22 квітня підписано документ, яким поміщик надавав Шевченкові волю. А з наступного дня Тарас уже відвідував рисувальні класи Академії й невдовзі став одним з найулюбленіших учнів К. Брюллова. Рада Академії тричі нагороджувала його срібними медалями другого ступеня.

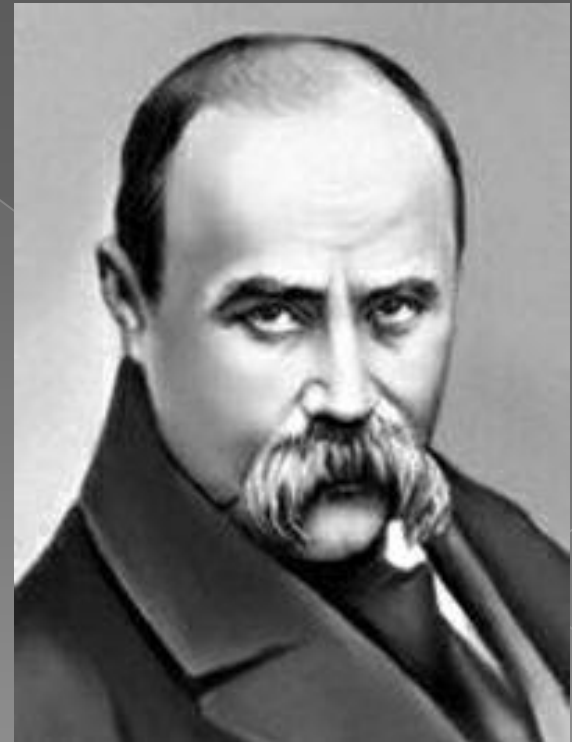
У квітні 1840 року з'являється друком «Кобзар», що став переломною віхою не тільки в творчому житті поета, а й у житті всього українського народу. Журнали та газети Петербурга одноставно відзначили високий талант, неповторну емоційну інтонацію, образність, народний колорит, щирість і самобутність видання.

У 1844 році виходять друком поеми «Гамалія», «Чигиринський кобзар», «Гайдамаки», альбом офортів «Живописная Україна». Роком пізніше, тяжко захворівши під час чергової подорожі, пише славетний «Заповіт» в Переяславі. Подорожі, зустрічі, читання надихають поета на все нові й нові задуми.

Улітку 1860 року знайомиться з Ликерою Полусмаковою, жінкою, яку, як йому здається, шукав усе життя. Та побудувати сімейне щастя йому так і не судилося.

З осені починає різко занепадати здоров'я поета. Та навіть хворим продовжує він малювати, писати вірші, листуватися. 25 лютого поет ще одержав вітальні телеграми з нагоди дня народження, а наступного дня, о 5 годині 30 хвилин ранку його вже не стало. 28 лютого відбувся похорон Тараса Григоровича Шевченка на Смоленському кладовищі Петербурга, а 10 травня його було перепоховано в Україні, у Каневі, на Чернечій горі.

Картини Тараса Шевченка:

Щасливий ловець, 1856-1857

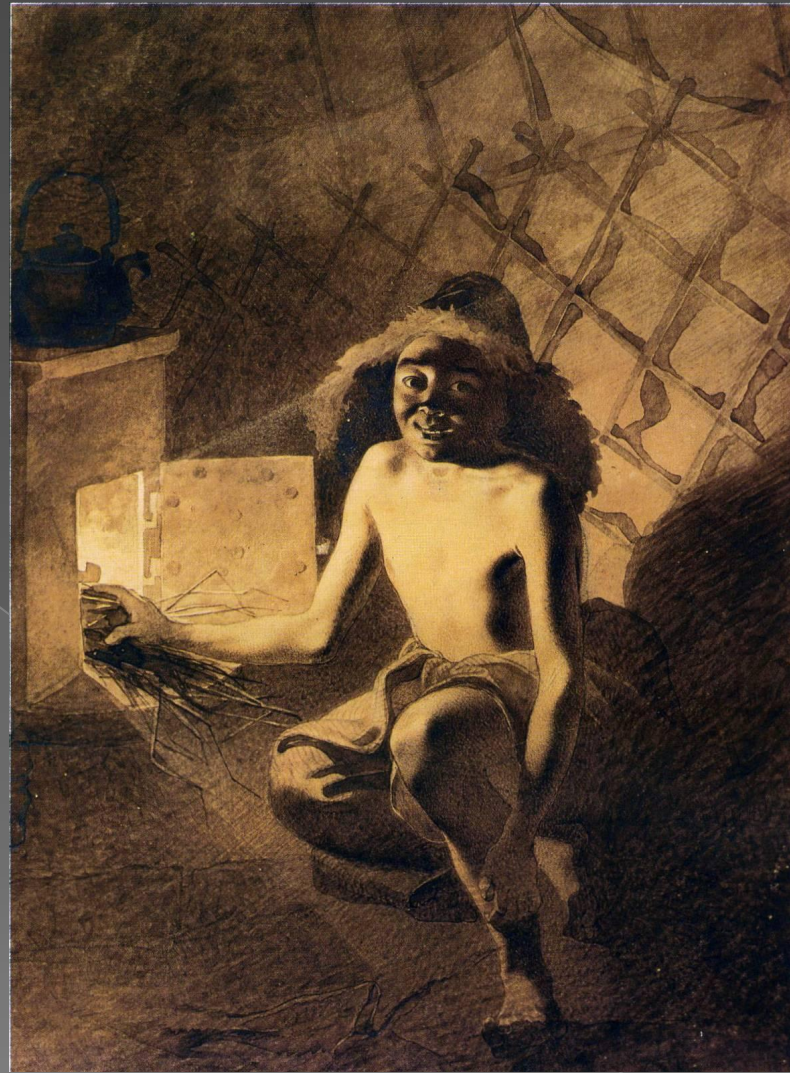
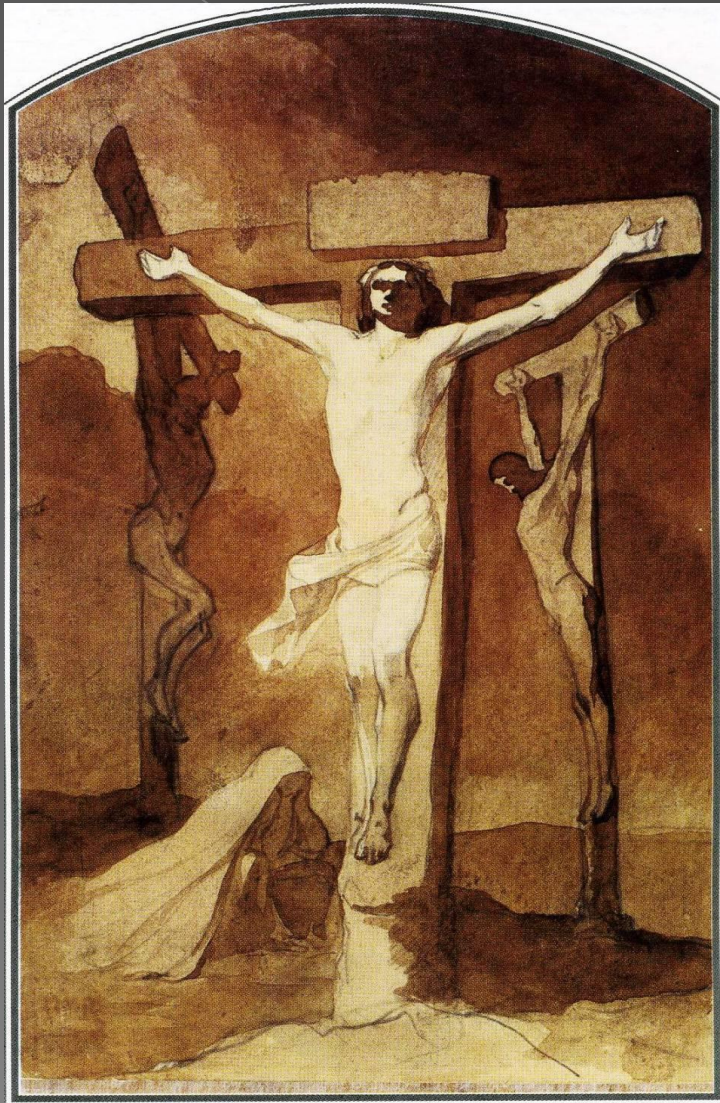
Нарцис та німфа Ехо, 1856

Благословіння дітей, 1856

Туркменські аби в Каратау, 1851

Розп'яття. 1850

Хлопчик розпалює грубку. 1848

Костел св. Олександра у Києві. 1846

Вірші Тараса Шевченка:

- «ОЙ ТРИ ШЛЯХИ ШИРОКІІ...»
- «НЕ ЖЕНИСЯ НА БАГАТІЙ...»
- «І небо невмите, і заспані хвилі...»
- «І виріс я на чужині...»
- «Ми вкупочці колись росли...»
- «Минають дні, минають ночі...»
- «Заступила чорна хмара...»
- «Не завидуй багатому»
- «МЕНІ ОДНАКОВО, ЧИ БУДУ...»

Та багато інших...

Поєми Тараса Шевченка:

- *Гайдамаки*
 - *Кавказ*
 - *Катерина*
 - *Чигрині, Чигрині*
- І багато інших...*